

Posvetovanje o Rogu

Dne 20. aprila 1968 je bil v Dolenjskih Toplicah posvet o problemih baze 20 in bližnjih partizanskih objektih na Rogu, o njihovem zavarovanju, ureditvi in trajnem vzdrževanju. Udeležili so se ga mnogi člani političnih vodstev, ki so med vojno živeli in delali na bazi. Udeležili pa so se ga tudi predstavniki družbenih organizacij, upravnih in strokovnih institucij ter posamezniki, ki so se že doslej bavili z ohranitvijo in vzdrževanjem baze. Sklicatelja posveta sta bila Muzej ljudske revolucije in Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani. Vodil ga je direktor IZDG Bogdan Osolnik.

Posvet je potekal v obliki obravnave o navedenih problemih, o katerih so bili že prej razdeljeni referati in predlog zaželenih sklepov o ukrepih, ki naj bi sledili posvetu.

Za uvod so referenti na kratko podali glavne misli strokovnih referatov, nato pa so udeleženci razpravljali o perečih problemih predvsem baze 20 in bližnjih partizanskih objektov, pri katerih gre predvsem za grobišča in bolnice na Rogu. Poudarjeno je bilo, da pri roških spomenikih še ne gre za katastrofo, temveč za nevarno krizo v sedanjem stanju. Kriza se kaže v treh smereh: v krizi prostora, to je v samem trenutnem stanju baze, v krizi financ, ki se kaže v izogibanju in prenašanju kreditnih obveznosti od republike na občine, v krizi uprave, ki se kaže v tem, da ni nobenega pravega nosilca upravnih dolžnosti do baze in drugih objektov.

Udeleženci posveta so razpravljali o strokovnih problemih, kako je treba ohranjati take spomenike, v zvezi z bazo 20 še posebej o političnem in narodnem pomenu ohranjanja takih spomenikov.

Govorili so o nujnosti zakonskega zavarovanja baze 20, pa ne samo baze 20, temveč tudi vseh drugih najpomembnejših partizanskih spomenikov po vsej Sloveniji, kjer je samo z zakonom mogoče urediti njihovo trajno varstvo in vzdrževanje. Za to varstvo morajo biti zagotovljena tudi sredstva. Zato mora biti tudi vprašanje financiranja teh nalog urejeno z zakonom. Večina udeležencev je bila mnenja, da more kot organ varstva in vzdrževanja partizanskih objektov prevzeti to funkcijo le Muzej ljudske revolucije v Ljubljani. V upravljanju sredstev za te spomenike naj z Muzejem ljudske revolucije sodelujejo tudi ustrezni predstavniki izvršnega sveta Skupščine socialistične republike Slovenije, Zveze združenj borcev NOV, inštituta za zgodovino delavskega gibanja, pa tudi vsi drugi zainteresirani dejavniki v ostali Sloveniji, zlasti pa še predstavniki občin. Udeleženci posveta so namreč opozorili na pomembno dejstvo, da problem partizanskih spomenikov ne vključuje samo varstva in vzdrževanja, temveč tudi druge probleme, npr. turistično izkoriščanje spomenikov, ureditev zvez, cest, spomin-karstva, trajnega varuštva itd. V tem smislu so razpravljalci poudarili, da je npr. treba vprašanje roškega kompleksa vključiti v program celotnega razvoja tega področja. Podobno mora veljati tudi za vse druge spomenike iz dobe NOB.

Udeleženci obravnave so bili soglasni, da je treba varstvo in vzdrževanje vseh najpomembnejših spomenikov iz dobe NOB v Sloveniji urediti z zakonom. Ta zakon naj se pripravi še v tem letu in naj bi bil sprejet ob priliki 25-letnice kočevskega zbora odposlancev slovenskega naroda.

Problemi, ki jih bo zakon moral obseči, so dokaj obsežni in njihov medsebojni odnos prepleten. Zato so bili udeleženci mnenja, naj Socialistična zveza delovnega ljudstva za Slovenijo imenuje poseben odbor, ki naj ga sestavljajo predstav-

niki Zveze združenj borcev, izvršnega sveta Skupščine socialistične republike Slovenije, Socialistične zveze delovnega ljudstva, Muzeja ljudske revolucije, inštituta za zgodovino delavskega gibanja, predstavniki prizadetih občin in drugih organizacij iz drugih krajev, tako da bi odbor predstavljal potrebe vse Slovenije.

Naloge tega odbora naj bi bile, da uredi in doseže izdajo zakona o varstvu in vzdrževanju najpomembnejših partizanskih spomenikov v Sloveniji, uredi vprašanje klasifikacije spomenikov in njihovega financiranja, določi načine upravljanja celote spomenikov kakor tudi posameznih spomenikov v skladu z njihovim značajem v dobi njihovega funkcioniranja v NOB in odmeri naj njihovo vlogo pri vzdrževanju revolucionarnih tradicij in vzgoji mladine.